

Štampa vsak četrtletnik  
in velja s poštnino  
vred in v Mariboru  
s pošiljanjem na dom  
za celo leto K 4.—  
za pol leta „ 2.—  
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja  
upravnistvu v tiskarni  
sv. Cirila, korodke  
ulice št. 5. List se  
pošilja do odpovedi.

Deležniki katoliškega  
društva do-  
birajo list brez po-  
štne naročnine.

SLOVENSKI

# GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobí  
se v tiskarni in pri  
gospodu Novak-u na  
velikem trgu po 10 h.

Rokopis se ne vra-  
čajo, neplačani listi  
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje  
od navadne vrstice,  
če se natisne enkrat,  
po 15 h, dvakrat 25 h,  
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo  
do srede popoldne.

Štev. 36.

V Mariboru, dne 4. septembra 1902.

Tečaj XXXVI.

## Ne zaupajte volkovom!

Deželnozborske volitve se bližajo. Pri-  
staši nemške in nemškutarske stranke so  
začeli laziti okoli slovenskih mož ter jih iz-  
praševati kako kaj mislijo o prihodnjih vo-  
litvah. Čez par tednov, kadar bodo oblazili  
vse uplivnejše može, ponujati bodo začeli  
svoje kandidate. Slovenci, pazite in ne za-  
upajte volkovom, ki hodijo okoli vas v ovčji  
obleki!

Nemško-nemškutarska stranka je kriva  
vseh nemirov in narodnih bojov na Spodnjem  
Štajerskem. Ako bi ta stranka ne silila pri  
vsaki važnejši zadevi s svojim nemštvom  
naprej ter izzivala s tem rodoljubne Slovence,  
bil bi že davno sladek, zlat mir na Spodnjem  
Štajerskem. Zdaj pa morajo Slovenci stati  
vedno na straži, da jim narodni nasprotniki  
ne naredijo kake škode.

Nemško-nemškutarska stranka je so-  
vražnica vsega gospodarskega napredka na  
Spodnjem Štajerskem. Kjer koli se je usta-  
novil kak kmečki konzum, kjer koli se je  
naredilo kako gospodarsko društvo, tam so  
gotovo prihiteli kmalu pristaši te stranke  
ter delovali takoj proti njej na vse načine.  
Obrekovali so gospodarska podjetja, sumničili  
pri njih poslujoče osebe vseh mogočih pre-  
greh ter tirali odbornike enakih društev več-  
krat celo pred sodišča.

Nemško-nemškutarska stranka že po  
svoji sestavi ne more biti zagovornica kmet-  
skega stanu. Ona se sestavlja iz meščanov,  
tržanov in njihovih zadolženih podreptnikov  
po deželi. Po stanu so pristaši te stranke

po največ krčmarji in trgovci. Želje kmetov  
so celo druge nego želje meščanov in tr-  
žanov, želje delavnih gospodarjev celo druge  
nego želje uživajočih nemškutarskih trgovcev  
in krčmarjev.

Pristaši nemško-nemškutarske stranke  
po deželi se sicer radi imenujejo kmete, so  
tudi res kmetje, a oni niso biseri, oni niso  
cvet kmetkega stanu. Njihove roke niso  
delavne kakor roke naših rodoljubnih kme-  
tov. Njihova najljubša družba niso kmetje,  
ampak gospodje. Le zdaj pri volitvah hlastajo  
za kmečko družbo. Njihova cerkev je gostilna.  
Njihov najljubši govor je obrekovanje. Taki  
možje ne bodo nam niti določevali poslan-  
cev, še manj bodo nam poslančevali.

Slovenci, varujte se pristašev nemško-  
nemškutarske stranke, ki sedaj lazijo okoli  
vas. Njihove besede so sicer sladke kakor  
med, a v njihovem srcu je strup. Kakor ne-  
dolžne ovce se nam hlinijo, a v resnici so  
grabežljivi volkovi. Ne zaupajte tem volkovom!

## Družba sv. Mohorja.

Z velikim veseljem naznanjamo dragim  
Slovcem, da je število udov družbe sv.  
Mohorja letos znatno napredovalo.  
80.046 Slovencev-Mohorjanov se je  
letos zbralo pod zastavo sv. Mohorja in For-  
tunata, toliko se jih je združilo pod košatim  
drevesom, katero sta v dobro slovensko  
zemljo zasadila nepozabna nam škof A. M.  
Slomšek in monsignor A. Einspieler,  
katero je s svojim blagoslovom očitno za-  
lival ljubi Bog, katero je skrbno gojila slo-

venskih rodoljubov požrtvovalnost in gorka  
ljubezen.

Hvala neizmerna zato darovalcu vsega  
dobrega, ljubemu Bogu, ki je blagoslovil naš  
trud; hvala tisočera vsem neumornim po-  
verjenikom, ki zbirajo raztrešena krdela Mo-  
horjanov, hvala vsakemu posamezniku, ki je  
s svojim pristopom k družbi množil naše  
število!

Družba šteje letos 3936 udov več  
kakor lani in 1450 udov več kakor  
predlanskem. Po pozameznih škofijah je  
število sledeče:

| škofije in nadškofije         | udov           |
|-------------------------------|----------------|
| 1. Goriška . . . . .          | 8697 (+ 98)    |
| 2. Krška . . . . .            | 6565 (+ 357)   |
| 3. Lavantinska . . . . .      | 25408 (+ 1637) |
| 4. Ljubljanska . . . . .      | 31313 (+ 1726) |
| 5. Tržaško-koperska . . . . . | 4268 (+ 227)   |
| 6. Sekovska . . . . .         | 556 (— 42)     |
| 7. Somboteljska . . . . .     | 346 (— 5)      |
| 8. Zagrebska . . . . .        | 446 (— 33)     |
| 9. Senjska . . . . .          | 193 (— 13)     |
| 10. Poreška . . . . .         | 132 (— 4)      |
| 11. Djakovska . . . . .       | 66 (+ 1)       |
| 12. Videmska . . . . .        | 183 (— 2)      |
| 13. Bosna . . . . .           | 229 (+ 3)      |
| 14. Razni kraji . . . . .     | 420 (— 121)    |
| 15. Amerikanci . . . . .      | 982 (+ 74)     |
| 16. Afrika in Azija . . . . . | 242 (+ 33)     |
| Skupaj . . . . .              | 80046 (+ 3936) |

Pregled nam torej kaže, da je najlepše  
napredovala ljubljanska škofija, ki po-  
nosno stopa vsem drugim na čelu, ter ima  
letos 1726 udov več. Glede napredka za njo

## Listek.

### Junaki mesta Kisek.

Zgodovinska povest. — Poslovenil Ivan Vuk.

(Dalje.)

«Naj živi domovina! Smrt sovražnikom  
kristjanstva!» zakličejo huzarji in pogumne  
žene, može in otroci, oboroženi s smolnatimi  
venci, s kotli vročega olja, ogromnim ka-  
menjem, kiji, železnimi prekljami in krevlji  
se vsujejo nad Turke. Sikajoč letijo smolnati  
venci na slamo, tako, da se tu in tam pri-  
kazujejo temni plameni. Od zidovja leti ka-  
menje, razbije napadalce in kdor uide kamenju,  
doleti ga vroče olje, onega goreči kos lesa.  
S kiji in železnimi prekljami bijejo po Turkih,  
kateri stojijo na lestvicah in ko tisti s krva-  
vimi glavami padajo, potegnejo še druge  
seboj. Nato sunejo s krevlji lestve, tako, da  
se prevržejo ter pobijejo mnogoterega Turka.

Povsod se sliši stok umirajočih in ranje-  
nih. Ko se slama in les v rovih užge, hitijo  
ostali čez rov, ter prepustijo svoje tovariše  
gotovej smrti, da le sebe rešijo. Še onkraj  
rova spremljajo jih kroglice in kamenje zma-  
gujočih kristjanov.

Pred ko Turki natančno opazijo, kaj se  
je zgodilo, bilo je že zidovje zapuščeno, Turki

pobiti in odpodeni. Paše kričijo in psujejo  
janičarje. Sultan Soliman se zgrozi, da je  
njegova sveta zastava padla v roke kristjanov,  
ter priseže pri bradi Mohameda strahovito  
maščevanje. Vendar mora to pot svoje utru-  
jene čete poklicati k počitku.

Sedaj je dan junaškim brambovcem čas  
za počitek. Zahvalijo Boga za podeljeno  
zmago, objemajo se od veselja, in po marsi-  
katerem licu bojevnika se potoči solza radosti.  
Juričicu obljubljajo zvestobo in zaupanje, ker  
doždeva se jim, da je nepremagljiv. Zmago-  
slavje ne da duška žalosti nad padlimi to-  
variši; vendar jih pokopljejo, napišejo njih  
imena, ter je shranijo v cerkev. Pokrepčajo  
se z jedjo in spanjem ter pričakujejo novega  
naskoka.

Med tem, ko se meščanstvo veseli dob-  
ljene zmage, stoji Juričič v misli vtopljen na  
stolpu ter opazuje, kaj se v turškem taboru  
dogaja. Sem pridejo tudi huzarji in mu spo-  
roče, kaj so opazili.

«Zahvalim vas v imenu vašega kralja!»  
nagovori jih Juričič. «Sedaj vidite kako po-  
plača Bog zvestobo ter podeli hrabremu ne-  
smrten spomin.»

«Mi umremo za našega kralja, za vero  
in domovino!» odgovorijo jednoglasno huzarji.

«Danes smo zmagali», govori dalje Ju-  
ričič, «pa naša zmaga bo razdražila sovraž-

nika k osveti. Ponovili bodo svoje napade  
in zgubili tudi več ljudi kot mi. Ali bodo  
zdržali meščani?»

«Mestjani ljubijo svojo domovino in kralja.  
Oni nas radi slušajo ter se pogumno bojujejo!»

«To je plemenito!» odvrne Juričič. «Pu-  
stite jih naj si odpočijejo. Nekaj dni imamo  
mir, potem nastopijo zopet vroče ure. Po-  
stavite straže ter nabirajte material, da se  
novi napadi odbijejo. Vi pa pijte danes na  
moj račun, napivajte kralju in domovini!»

Huzarji odidejo, Juričič pa ostane v  
stolpu.

Prvi dan preteče mirno, ravno tako  
drugi. Tretji dan se giblje zopet mogočno v  
turškem taboru. Trombe in bobni zapojejo,  
goste trume drve naprej, prestopijo rov, po-  
stavijo lestve in znova se začne strahoviti  
boj. Zopet zmagajo brambovci; ali sedaj ni  
bilo počitka. Celih štirinajst dni se ponav-  
ljajo napadi za napadom, sedaj na tej, sedaj  
na onej strani, sedaj zopet na vseh krajih.  
Turki hočejo kristjane upehati, njihove moči  
in paznost razdvojiti. Vendar jim ni mogoče  
priti na zid. Padlo jih pa je že, kot da bi  
velikan z orjaško koso kosil. Juričič zapazi,  
da se je zemlja navzdignila in vidijo se  
mravljam podobni rovi.

«Kopljejo se rovi, da nam spustijo zi-  
dovje v zrak!» reče Juričič huzarjem. «Sedaj



ne zaostaja skoro nič dična lavantinska škofija, v kateri je 1637 udov več. Lepo se je postavila tudi krška škofija, kjer so vkljub tako težavnim razmeram vendar častno napredovali za 357 udov. Lep napredek kaže tudi tržaško-koperska škofija, kjer je 227 udov več, in goriška, kjer so napredovali za 98 udov. Dobro so se postavili rodni bratje onkraj »velike luže«. Amerika šteje 74, Afrika in Azija 33 udov več. Po drugih krajih je ostalo razmerje nekako enako, oziroma je neznatno nazadovalo.

Mohorjanom bodi geslo tudi zanaprej: Ne nazaj in navzdol, marveč vedno naprej in navzgor!

## Slovenskim abiturijentom!

V kratkem se boste podali na vseučilišče, da se posvetite svojim strokovnim študijam. Odprl se Vam bode s tem korakom nov svet, doslej Vam neznan in tuj; obzorje se Vam bo razširilo, postali boste samosvoji. Občutili pa boste kmalu, kako zapušenega se človek čuti v tujini, ako ne živi v krogu pravih, dobrih prijateljev.

Zato se obrača podpisani odbor do Vas in Vas vabi, da vstopite v slovensko akademsko društvo »Zarja«, ako dojdete v Gradec.

Naše akademsko društvo je katoliško, to je, v verskih stvareh ne poznamo indiferentizma. Odkrito in povsodi priznavamo, da so nam sveti vzori, katere goji naš slovenski narod v ogromni svoji večini.

Namen našemu društvu je, gojiti istinito prijateljstvo. Društvo naj vpliva na svoje člane, da se resno pečajo s svojimi strokovnimi študijami. Poleg tega pa se hočemo baviti tudi z drugimi vprašanji, važnimi za nas in naš narod, resno in temeljito v medsebojnem pogovoru. Saj je slovenskega dijaka prva dolžnost izobrazba in duševno delo. Narod zahteva od svojih sinov, ki jih pošlje na vseučilišče, da se izobrazijo za krepke bojovníke na polju prosvete. Velik greh slovenskega dijaka je torej, ako ubija dragi čas, ki mu je na razpolago za izobrazovanje, po izgledu nemških buršev s sabljanjem. Žalibog, da je sabljanje močno razširjeno tudi med graškimi slovenskimi akademiki, ki menijo, da so koristili slovenskemu narodu, ako so si dali razsekati obraz ali pa svojemu nasprotniku odsekali nos ali ušesa.

Akademsko društvo »Zarja« obsoja odločno vsako menzuro in dvobojo.

Ako želi kdo kakih informacij glede

vpisovanja na vseučilišču, postregli mu bodo drage volje starejši člani.

Na svidenje v graški »Zarji«!

Za odbor slov. katol. akad. društva »Zarja«:

Josip Dermastia

cand. iur.

t. č. predsednik.

Ljubljana, Zaloška cesta 3.

## Politični ogled.

Presvitli cesar je odšel v Pulj, kjer se bo udeleževal manevrov naše mornarice. Ljudstvo je presvitlega cesarja povsodi navdušeno pozdravljalo.

**Vojvodinja vrttembergška Margareta**, kateri je bil cesar stric, je dne 24. avgusta umrla v Gmündenu na Zgor. Avstrijskem. Bolezen se je pojavila še le pred kratkim, a se je hitro shujšala, da je bilo treba operacije, ki je vojvodinjo popolnoma oslabil, da je umrla. Spravljena z Bogom je po prirčnem slovesu od ljubljene soproga ter še nedoraslih otrok popolnoma vdana v voljo božjo umrla. »V Te, Gospod, sem zaupala, ne bom osramočena na veke«, »Gospod ne moja ampak Tvoja volja naj se zgodi«, »Moj Jezus, usmiljenje«, molila je v enomer dokler ni izdihnila. Rojena je bila 13. maja 1870, prav skrbno izgojena in od nekaj posebna ljubljenska cesarjeva. Dne 12. julija 1892 se je poročila z vojvodo Albrehtom vrttembergskim. Zapustila je 6 otrok, eden je pa že prej umrl. Cesar je iz Ischlne, koder je bival na oddihu, prihitel v Gmünden, prav očetovsko ljubeznivo tolažil jokajoče otroke, jih vzel v naročje, jim brisal solze, a slednjič se tudi sam več ni mogel premagati. Rajna je bila vrla kneginja v vsakem oziru kakoršnih je pač malo.

**Razpor mej štajerskimi socialisti.** Na zadnji deželni konferenci štajerske soc. demokracije se je pojavil velik razdor mej sodrugi. Stranka se je ločila v pristaše strankinega glasila »Arbeiterwille« in somišljenike sodruga Marschetza, ki z vodstvom lista ni zadovoljen in ki hoče v najkrajšem času odkriti razne lepe stvari, posebno se proti načelniku strankarske blagajne. Sedaj si ustanovi Marschetzeva stranka nov list z imenom »Der Volksanwalt«. Osnovani so si dotični odbor ter jeli nabirati delnice po 10 K. Z ustanovitvijo lista se bo kajpada razpor le še bolj poostril, če bo le denar porabljen v namen, v kateri so ga vplačali.

**Madjari proti cesarski pesmi.** Dne 29. avgusta je v Ujhelyu na Ogrskem igrala

vojaska godba na trgu cesarsko pesem, na kar je občinstvo, nahujskano po izvestnih osebah, začelo žvižgati. Godba je morala prenehati in se je odstranila.

**Protinemska struja v Rusiji.** Rusko časopisje je začelo zadnji čas ostro pisati proti Nemcem in opozarjati rusko vlado na to, da začne enkrat bolj natanko gledati na prste Nemcem, živčim v Rusiji. Posebno pozivlja rusko časopisje rusko vlado, naj nikar ne oddaje važnih služb javne ruske uprave Nemcem.

## Dopisi.

**Lisca.** (Otvoritev Jurkove koč.) Prišel in minil je dan, katerega se je vsak-terji veselil, komur je za razvoj in procvit domače turistik, dan 21. avgusta. Sicer je napočil z burjo in nalivom, a končal mirno in solnčno, kakor le malo »pasjih dni.«

Že v predvečer je romalo lepo število udeležencev slavnosti proti vrhu Lisce. Krepko pokanje topičev je je pozdravljalo. Bili so to večinoma ljubi gostje iz daljine, tako iz Zagreba, Metlike, Ljubljane itd. Prenočevali so večinoma v koči, katera, četudi prostorna, je bila vendar do zadnjega kota natlačeno polna. V živahnem nazdravljanju in ljubkih dovtipih preminila je noč. Ko je jutro napočilo, hitelo je vse na vrh vživat iznenadljiv prizor, tako star in vedno nov, izhajajočega solnca, zlatečega ponosne vrhe domačih gor. Krasno, divno-romantično se je odpiral razgled osobito proti zahodni strani. Kapo, Golovec, Uršo, Peco, Veliko Svinjarico, Raduho, Obir, Ojstrico, Skuto, Grintovec smo menili »z roko doseči«, tako tankočist in eternoprozoren je bil zrak. Mangart, Triglav, Krn pa so bili tako »pred nosom«, da nikakor nismo mogli razumeti resnične oddaljenosti. Menili smo, da vidimo častitega očeta Aljaža, kako svoj daljnazor se svojega stolpa obrača na nas. Nikdo se ni mogel ubraniti radostnemu vskliku v očigled tako hvaležnega, razkošnega obzorja. Snežnik, Nanos, Risnjak, Bjela Lasica, Pliševica, Sveto Brdo nad Zadrom je spopolnjevalo ozadje proti jugu. Na Klek in sveto Jedrt pa toliko, da nismo stopili. Kaj naj povem o Ivanščici, Donatiju in Boču, ležečim proti izhodu, o stotinah belih cerkva in sivo-temnih gradeh, ki so pred nami ležali, raztrošeni po dolinah med poljem in šumami, — o srebrobelih rekah in rečicah, itd. itd.?

Pozabili smo vse zemske skrbi in zamaknjeni zrl v nepregledni slovenski svet. Srce nam je urneje vdarjalo v zbujeni zavesti tolike planinske vzvišenosti!

moramo boj nadaljevati pod zemljo. Bodite oprezní in kolikor imate spretnih delavcev naj grebejo in kopljejo, da zalotimo sovražnika pod zemljo ter mu zastavimo pot k ozidju!»

Novo, težko delo se prične. Dekleta in žene, katere do sedaj še niso delale nobenega težkega dela, menihi in starčki, zgrabijo za orodje, razdelijo se v trume, katere se jednako merno menjavajo, ter kopljejo globoko v zemljo, potem vodoravno. Noč in dan delajo, vendar ne slišijo nič, da bi se na nasprotni strani delalo. Juričić postane nemiren. Zgubili so pravo smer.

Ker je videl, da so zgrešili pravo smer, odredi Juričić, da se škoda, ako bi se zidovje porušilo, kolikor mogoče zmanjša. Nakupičena zemlja iz rovov je zato pripravljena, da zamaši za silo luknje na zidovju. Pazljivo, kakor kedaj poprej, opazuje iz stolpa turško vojsko. Ko zapazi kako pridno delajo pri topovih, in da se pred taboriščem uvrščajo kolone ter delavci hite iz rovov, zaukaže, naj odstopijo od zidovja in se skrijejo za nasip in hiše ter naj so na siloviti naskok pripravljeni.

Komaj so se poskrili zadnji brambovci, ter si pripravili smolnate vence, kar se začuti silovit sunek, še jeden in zopet jeden, da se trese zemlja. Toča kamenja se vsiplje.

Debel prah pomešan s smodnikovim dimom se vzdigne nad mestom. Ko se razkadi dim, vidi se, da je izginilo kos zidovja ter leži v razvalinah. Kakih 30 čevljev velika luknja se prikaže. Brambovci zamašijo naglo odprtino z zemljo in krog ležečim kamenjem, akoravno jih Turki sprejmejo z točo krogelj. Ko so prišli naskakovalci bližje, bilo je že za silo zamašeno.

Strahovit boj nastane na tem mestu. Turki silijo v mesto, pa hrabri huzarji je zopet odpode. Nove kolone stopajo na njih mesto, pa tudi te so poražene. Divji bojni krik se meša z žvenketanjem orožja. Pri Turkih »Allah«, pri kristjanih »Jezus«, tam divji srd, tu ponižno upanje. Mohamedance navdaja strast do grozovite morije, kristjane vnema ljubezen do vere in domovine. Slednjič se morajo vendar Turki umakniti pa le zato, da se odpočijejo in pripravijo na nove naskoke.

Devetnajsti dan obleganja pride poslanec Ibrahim-paše, ki predrzno zahteva predanje mesta in prosto pot poveljniku, ako plača 20.000 gld.

»Mesta ne predam«, odgovori Juričić, »ker je last mojega kralja. Za vse čase bi osramotil svoje ime, ako bi mesto izdal. Odkupnine pa itak ne morem plačati, ker imam le orožje in smodnik, nikakor pa ne denarja.«

Z novim naskokom odgovori paša temu odločnemu govoru. Pa Juričić zopet zmaga, dasiravno s silovitim naporom, ker brambovcev je bilo že malo in še ti izmučeni. Ko pa Juričić drugega in tretjega poslanca, ki zahteva predanje mesta, z istim odgovorom odpošlje, priseže Ibrahim-paša pri bradi svojega očeta, vzeti uporno mesto, naj velja kar hoče. Baterije se pomnože, obrabljeno orožje se zamenja z novim. Trume se postavijo v red in bogata nagrada se obljubi onim, kateri se bodo najbolje pri naskoku izkazali.

Juričića je skrbel pričakovani naskok. Sicer so se pogumni meščani privadili na strah in nevarnost vsakega naskoka, ali polovica jih že manjka. Majhne luknje se se zamašile, medtem ko so se morale štiri večje zastaviti s prsami bojnikov. Akoravno je Juričić na vse strani skrbno opazoval, če bi se bližala odkod kaka pomoč, vendar ni zapazil niti najmanjše reči, ki bi vznemirjala Turke od te ali one strani.

## Smešničar.

A.: »Kakšen razloček je med možem, ki ima hudo ženo in med zvonikom?« — B.: »Nobeden, vsak ima svoj križ.«